

ПЕТРИЦЬКИЙ Анатоль (Анатолій Галактіонович; 31. 01(12. 02). 1895, Київ — 06. 03. 1964, там само) — живописець, графік, художник театру, педагог. Народний художник СРСР (1944). Сталінська премія (1949, 1951). Член Об'єднання сучасних митців України (1928), СХУ (1938). Закінчив Київське художнє училище (1918; викладачі [Ф. Красицький](#), [Ф. Кричевський](#)), водночас відвідував мистецькі студії [О. Мурашка](#), майстерні декоративного мистецтва [О. Екстер](#), брав приватні уроки у [В. Кричевського](#), коротко відвідував майстерні [М. Бойчука](#) (усі — Київ); навчався у Вищих художньо-технічних майстернях (Москва, 1922—24; викладач О. Древін). У 1931—33 — професор Харківського художнього інституту; 1947—50 — завідувач майстерні монументального мистецтва, водночас від 1948 — професор Київського художнього інституту. 1915—20 виконав низку монументально-декоративних розписів театралізованого київського ярмарку, клубів. 1916—19 співпрацював із київськими театрами, зокрема «Молодим театром» Леся Курбаса. У 1920-х рр. як театральний художник у властивій йому конструктивно-експресивній манері створював сценографії вистав та костюмів для театрів Харкова, Києва, Одеси, Москви, Алма-Ати (нині Алмати, Казахстан). Оформив вистави: «Вій» Остапа Вишні (1925), «Макар Діброва» О. Корнійчука (1948; обидві — Київський український драматичний театр імені І. Франка), опери «Сорочинський ярмарок» М. Мусоргського (1925), «Турандот» Дж. Пуччіні (1928; обидві — Харківський театр опери та балету), «Черевички» П. Чайковського

(1941), «Декабристи» Ю. Шапоріна (1953, Великий театр у Москві), балет «Лілея» (1945), опери «Богдан Хмельницький» (1953) К. Данькевича, «Тарас Бульба» М. Лисенка (1955; 1992 відновлено за ескізами П.) і «Війна і мир» С. Прокоф'єва (1956; усі — Київський театр опери та балету). В альбомі «Анатоль Петрицький. Театральні строї» В. Хмурого (Х., 1929) вміщено 56 репродукцій ескізів костюмів П. до оперних, балетних і драматичних вистав. Від 1927 — художній редактор сатиричного ж. «Червоний перець». Автор жанрових картин, пейзажів, монументальних розписів, циклу портретів діячів культури та мистецтва (близько 100 робіт), графічних творів. Для монументального стінопису П. характерна напружена динамічна композиція, творче переосмислення образотворчих та пісенних мотивів фольклору; у станковому живописі особливе місце посідають тематичні картини — реалістичні за змістом і характером пластичних засобів висловлення художньої ідеї; пейзажі та натюрморти П. внутрішньо напружені. Брав участь у вітчизняних та зарубіжних мистецьких виставках від 1914, зокрема успішно виступив на Венеційській бієнале (Італія, 1930), представивши картину «Інваліди» (1924). Понад 500 театральних робіт зберігаються в Музеї театального, музичного та кіномистецтва України, деякі — в Національному музеї України (обидва — Київ). Серед учнів — [М. Антончик](#), [І. Вальденберг](#), [Н. Карповський](#), [М. Кривенко](#), [О. Плаксій](#).

Основні твори

«Відпочинок», «Композиція», «Натурниця» (усі — 1923), «Жіночий портрет», «Барикади» (обидва — 1926), «Парк у Харкові» (1935), «Село Мерефа» (1943), «Не сад — вулиці Києва» (1961); портрети — М. Семенка (1925), М. Куліша (1927), Леся Курбаса (1928), Г. Коцюби, М. Вериківського (обидва — 1930), П. Усенка (1931), Остапа Вишні, П. Тичини, Л. Первомайського (усі — 1933).

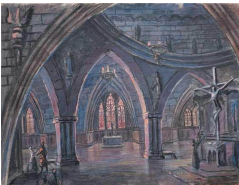
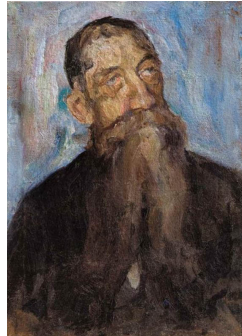
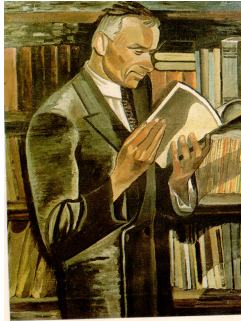
Рекомендована література

1. Врон І. Анатолій Петрицький: Альбом. К., 1958;
2. Анатолій Галактіонович Петрицький: Каталог. К., 1968;
3. Анатоль Петрицький: Альбом. К., 1968;
4. Горбачов Д. Анатолій Петрицький. К., 1971;
5. Анатолій Петрицький: Спогади про художника. К., 1981;
6. Рубан В. Петрицький А. Портрети сучасників: Альбом. К., 1991;
7. Блюміна І. М. Ціна новаторства // Вітчизна. 1995. № 3—4;

8. Лагутенко О. Анатоль Петрицький як майстер книжкової графіки 1920—1930-х років // Укр. АМ: Дослідн. та наук.-метод. пр. К., 2000. Вип. 7;
9. Український художній авангард: Бібліогр. покажч. К., 2008;
10. Анатоль Петрицький. Театральні строї: Альбом. К.; Л., 2012;
11. Ковальчук О. Художник театру Анатолій Петрицький. К., 2021.

Д. О. Горбачов

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Петрицький Анатоль / Д. О. Горбачов // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-884765>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).